

P10_TA(2025)0090

Liidu uuendatud pikaajaline eelarve muutuv maailmas

Euroopa Parlamendi 7. mai 2025. aasta resolutsioon liidu uuendatud pikaajalise eelarve kohta muutuv maailmas (2024/2051(INI))

(C/2026/575)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikleid 311, 312, 323 ja 324,
- võttes arvesse nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrust (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 ⁽¹⁾, ning sellega seotud Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel kokku lepitud ühisdeklaratsioone ja asjaomaseid ühepoolseid deklaratsioone,
- võttes arvesse nõukogu 14. detsembri 2020. aasta otsust (EL, Euratom) 2020/2053, mis käsitleb Euroopa Liidu omavahendite süsteemi ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2014/335/EL, Euratom ⁽²⁾,
- võttes arvesse komisjoni 23. juuni 2023. aasta muudetud ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus, millega muudetakse otsust (EL, Euratom) 2020/2053, mis käsitleb Euroopa Liidu omavahendite süsteemi (COM(2023)0331),
- võttes arvesse 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelist kokkulepet Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava ⁽³⁾ (edaspidi „institutsioonidevaheline kokkulepe“),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrust (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (uuesti sõnastatud) ⁽⁴⁾ (edaspidi „finantsmäärus“),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrust (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks ⁽⁵⁾ (edaspidi „õigusriigi tingimuslikkuse määrus“),
- võttes arvesse oma 27. veebruari 2024. aasta seisukohta, mis käsitleb nõukogu määruse eelnõu, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 ⁽⁶⁾,
- võttes arvesse oma 10. mai 2023. aasta resolutsiooni omavahendite kohta: uus algus ELi rahandusele, uus algus Euroopale ⁽⁷⁾;
- võttes arvesse oma 15. detsembri 2022. aasta resolutsiooni mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 täiustamise ning vastupidava ja uutele ülesannetele kohandatud ELi eelarve kohta ⁽⁸⁾,
- võttes arvesse oma 16. detsembri 2020. aasta seisukohta, mis käsitleb nõukogu määruse eelnõu, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 ⁽⁹⁾,
- võttes arvesse 13. detsembri 2017. aasta institutsioonide ühist teadaannet Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta ⁽¹⁰⁾ ja komisjoni 4. märtsi 2021. aasta tegevuskava Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamiseks (COM(2021)0102),

⁽¹⁾ ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 11, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2093/oj>.

⁽²⁾ ELT L 424, 15.12.2020, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2020/2053/oj>.

⁽³⁾ ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinst/2020/1222/oj.

⁽⁴⁾ ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>.

⁽⁵⁾ ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj>.

⁽⁶⁾ ELT C, C/2024/6751, 26.11.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/6751/oj>.

⁽⁷⁾ ELT C, C/2023/1067, 15.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/1067/oj>.

⁽⁸⁾ ELT C 177, 17.5.2023, lk 115.

⁽⁹⁾ ELT C 445, 29.10.2021, lk 240.

⁽¹⁰⁾ ELT C 428, 13.12.2017, lk 10.

- võttes arvesse 19. detsembril 2022 Montrealis toimunud bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 15. istungjärgul (COP 15) vastu võetud kokkulepet (Kunmingi-Montreali üleilmne elurikkuse raamistik),
- võttes arvesse 12. detsembril 2015. aastal Pariisis toimunud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgul (COP 21) vastu võetud kokkulepet (edaspidi „Pariisi kokkulepe“),
- võttes arvesse ÜRO kestliku arengu eesmärged,
- võttes arvesse Sauli Niinistö 30. oktoobri 2024. aasta aruannet „Safer together – strengthening Europe’s civilian and military preparedness and readiness“ (Ühiselt turvalisem – Euroopa tsiviil- ja sõjalise valmisoleku tugevdamine) (edaspidi „Sauli Niinistö aruanne“),
- võttes arvesse Mario Draghi 9. septembri 2024. aasta aruannet „The future of European competitiveness“ (Euroopa konkurentsivõime tulevik) (edaspidi „Mario Draghi aruanne“),
- võttes arvesse 4. septembri 2024. aasta aruannet „Strategic Dialogue on the Future of EU Agriculture. A shared prospect for farming and food in Europe“ (Strateegiline dialoog ELi põllumajanduse tuleviku üle – põllumajanduse ja toidu ühine väljavaade Euroopas),
- võttes arvesse Enrico Letta 17. aprilli 2024. aasta aruannet „Much more than a market – speed, security, solidarity: empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens (Palju enam kui turg – kiirus, turvalisus, solidaarsus – siseturu jõustamine kõigile ELi kodanikele kestliku tuleviku ja jõukuse tagamiseks) (edaspidi „Enrico Letta aruanne“),
- võttes arvesse ühtekuuluvuspoliitika tuleviku kõrgetasemelise töörühma 20. veebruari 2024. aasta aruannet „Forging a sustainable future together – cohesion for a competitive and inclusive Europe“ (Üheskoos kestliku tuleviku kujundamine – ühtekuuluvus konkurentsivõimelise ja kaasava Euroopa nimel),
- võttes arvesse Budapesti deklaratsiooni uue Euroopa konkurentsivõime kokkuleppe kohta,
- võttes arvesse 26. märtsi 2025. aasta ühisteatist „ELi kriisivalmiduse strateegia“ (JOIN(2025)0130),
- võttes arvesse 19. märtsi 2025. aasta ühist valget raamatut „Euroopa kaitsevalmidus 2030“ (JOIN(2025)0120),
- võttes arvesse komisjoni 7. märtsi 2025. aasta teatist „Naiste õiguste tegevuskava“ (COM(2025)0097),
- võttes arvesse komisjoni 26. veebruari 2025. aasta teatist „Puhta tööstuse kokkulepe – konkurentsivõime ja süsinikuheite vähendamise ühtne tegevuskava“ (COM(2025)0085),
- võttes arvesse komisjoni 19. veebruari 2025. aasta teatist „Põllumajanduse ja toidu visioon“ (COM(2025)0075),
- võttes arvesse komisjoni 11. veebruari 2025. aasta teatist „Järgmise mitmeaastase finantsraamistiku koostamise tegevuskava“ (COM(2025)0046),
- võttes arvesse komisjoni 29. jaanuari 2025. aasta teatist „ELi konkurentsivõime kompass“ (COM(2025)0030),
- võttes arvesse komisjoni 9. detsembri 2021. aasta teatist „Inimeste hüvanguks toimiva majanduse kujundamine: sotsiaalmajanduse tegevuskava“ (COM(2021)0778),
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 20. märtsi 2025. aasta, 6. märtsi 2025. aasta ja 19. detsembri 2024. aasta järeldusi,
- võttes arvesse 18. juuli 2024. aasta poliitilisi suuniseid järgmisele Euroopa Komisjonile (2024–2029),
- võttes arvesse Regioonide Komitee 20. novembri 2024. aasta arvamust „ELi eelarve ja kohapõhised poliitikameetmed: ettepanekud 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku uute kavandamis- ja rakendamismehhanismide kohta“ ⁽¹⁾,
- võttes arvesse kodukorra artiklit 55,
- võttes arvesse väliskomisjoni, arengukomisjoni, eelarvekontrollikomisjoni, majandus- ja rahanduskomisjoni, tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni, keskkonna-, kliima- ja toiduohutuse komisjoni, tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni, siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni, transpordi- ja turismikomisjoni, regionaalarengukomisjoni, põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni, kultuuri- ja hariduskomisjoni, kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni, põhiseaduskomisjoni ning naiste õiguste ja soolise võrdsuse komisjoni arvamusi,
- võttes arvesse eelarvekomisjoni raportit (A10-0076/2025),

⁽¹⁾ ELT C, C/2025/279, 24.1.2025, ELi: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/279/oj>.

- A. arvestades, et ELi toimimise lepingu artikli 311 kohaselt peab liit end varustama oma eesmärkide saavutamiseks ja poliitika elluviimiseks vajalike vahenditega;
- B. arvestades, et liidu eelarve on eeskätt investeerimisvahend, mille abil on võimalik saavutada mastaabisäästu, mida liikmesriikide tasandil ei ole võimalik saavutada, ja toetada eelkõige piiriüleste projektide kaudu Euroopa avalikke hüvesid; arvestades, et kõigil liidu eelarve kaudu tehtavatel kulutustel peab olema Euroopa Liidu jaoks lisaväärtus ning need peavad andma riigi või piirkonna tasandil tehtavate kulutustega võrreldes palju suuremat kogukasu, viies reaalse ja püsivate tulemusteni;
- C. arvestades, et kui liidu eelarve kaudu tehtavad kulutused on selge otstarbega, liidu poliitiliste prioriteetidega kooskõlas ja riigi tasandi kulutustega paremini koordineeritud, aitavad need hoida ära ühtse turu killustumist, soodustavad ülespoole suunatud lähenemist, vähendavad ebavõrdsust ja aitavad suurendada avaliku sektori investeeringute üldist mõju; arvestades, et avaliku sektori investeeringud on olulised erasektori investeeringute soodustamiseks sektorites, kus turg üksi ei suuda vajalikke investeeringuid tegema innustada;
- D. arvestades, et tänu COVID-19 pandeemia järel loodud taasterahastule „NextGenerationEU“ (NGEU) tekkis võimalus teha 750 miljardi euro (2018. aasta hindades), see tähendab väga suure summa eest lisainvesteeringuid – väljaspool liidu eelarvet, mis moodustab ELi 27 liikmesriigi kogurahvatulust 1,1 % –, soodustades kiiret taastumist ja uut majanduskasvu ning toetades rohe- ja digipööret; arvestades, et NGEUd pärast 2027. aastat enam ei kasutata;
- E. arvestades, et liikmesriigid kulutasid 2022. aastal riigiabile keskmiselt 1,4 % sisemajanduse koguproduktist (SKP), mida on palju rohkem kui summad, mille nad maksid liidu eelarvesse, kusjuures üle poole riigibist ei olnud kriisidega seotud;
- F. arvestades, et liidu eelarve, mida toetavad NGEU ja TERA kaudu antavad laenud, on aidanud leevendada COVID-19 kriisi majanduslikku ja sotsiaalset mõju ning võtta Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja mõju vähendavaid vastumeetmeid; arvestades, et liidu eelarve on suuruse, struktuuri ja reeglite poolest endiselt ebapiisav, et see vastaks muutuvate kuluvajadustega kohanemisel, šokkidega toimetulemisel ja kriisidele reageerimisel ning solidaarsuspõhimõtte praktilisel rakendamisel täielikult oma otstarbele ning et liit saaks täita aluslepingutes sätestatud eesmärgid;
- G. arvestades, et inimesed ootavad liidult ja selle eelarvelt õigustatult rohkem, sealhulgas suutlikkust reageerida muutuvatele vajadustele kiiresti ja tulemuslikult ning pakkuda inimestele eriti kriisi ajal vajalikku tuge;
- H. arvestades, et alates kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku vastuvõtmisest on poliitiline, majanduslik ja sotsiaalne olukord tundmatusest muutunud, mis on liidu struktuurset probleemi süvendanud ja mille tõttu tehti mitmeaastasse finantsraamistikku 2024. aastal suured muudatused;
- I. arvestades, et olud, milles komisjon koostab ettepanekud 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku kohta, on väga keerulised, sest väljakujunenud ülemaailmne kord ja geopoliitiline olukord muutuvad kiiresti ja märgatavalt, liidu vahetus naabruses toimub jälle suuremahuline sõjategevus, majandus- ja sotsiaalsed olud on väga rasked ning kliima- ja elurikkuskriis süveneb; arvestades, et nagu komisjon on selgelt öelnud, ei ole praeguse olukorra säilitamine võimalik ja liidu eelarvet tuleb seetõttu muuta;
- J. arvestades, et USA administratsioon on otsustanud loobuda üleilmsest rollist, mis USA-l on sõjajärgsel ajal olnud rahu ja julgeoleku tagamisel, reeglitel põhinevas mitmepoolses rahvusvahelises korras ülemaailmse valitsemise eestvedamisel ning suures mahus arengu- ja humanitaarabi andmisel neile, kes seda kogu maailmas kõige enam vajavad; arvestades, et seetõttu peab liit tegutsema, et täita osa tühimikust, mille USA paistab jätvat, mis seab eelarvele lisanõudeid;
- K. arvestades, et liit on kohustunud võtma kõik vajalikud meetmed, et saavutada hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalsus ning kaitsta loodust ja pöörata elurikkuse vähenemise suundumus ümber; arvestades, et selle eesmärgi saavutamiseks vastu võetud poliitikaraamistiku elluviimiseks tuleb teha suuri investeeringuid; arvestades, et liidu eelarvel peab olema nende investeeringute tegemisel ja stimuleerimisel keskne osa;
- L. arvestades, et eelarve vajakajäämistest korvamiseks on kasutusele võetud arvukalt hädapäraseid lahendusi, mis on muutnud eelarve läbipaistmatumaks, jättes üldsuse liidu kulutuste tegeliku suuruse suhtes teadmatusse, vähendades selliste investeeringute pikaajalist prognoositavust, mille tegemiseks eelarve on ette nähtud, õõnestades mitte ainult eelarve ühtsuse põhimõtet, vaid ka Euroopa Parlamendi rolli seadusandja, eelarvepädeva institutsiooni ja eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutava institutsioonina ning täitevvõimu vastutusele võtjana;
- M. arvestades, et liit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine; arvestades, et kui neid väärtusi ei austata, väheneb liidu sidusus, saavad kahjustada liidu kodanike õigused ja nõrgeneb liikmesriikide vastastikune usaldus;

1. rõhutab, et kiiresti muutuv maailmas, kus inimesed ootavad liidult ja selle eelarvelt õigustatult rohkem ning kus liidul tuleb toime tulla üha rohkemate kriisidega, tuleb järgmisele mitmeaastasele finantsraamistikule eraldada rohkem vahendeid kui perioodil 2021–2027, loobudes ajalooliselt väljakujunenud, iseenda kehtestatud piiravast määra, mis on 1 % kogurahvatulust;
2. rõhutab, et järgmises mitmeaastases finantsraamistikus tuleb keskenduda sellele, et rahastada Euroopa avalikke hüvesid selliselt, et sellel oleks võrreldes riigi tasandil tehtavate kulutustega märgatav lisaväärtus; rõhutab, et liidu ja liikmesriikide kulutuste vahel on vaja suuremat koostööd ja paremat koordineerimist; rõhutab, et kulutused peavad aitama lahendada suuri probleeme, nagu liidu vahetus naabruses ulatusliku sõjategevuse taaspühkimine, väga keerulised majandus- ja sotsiaalsed olud, konkurentsivõime lõhe ning süvenev kliima- ja elurikkuskriis;
3. on seisukohal, et komisjoni kavandatud tegutsemiviis „iga liikmesriigi kohta üks riiklik kava“, mis põhineb taaste- ja vastupidavusraha mudelil, ei saa olla aluseks sellele, kuidas eelarve jagatud täitmise kulutuste tegemine pärast 2027. aastat peaks toimuma; rõhutab, et järgmise mitmeaastase finantsraamistiku raames eelarve jagatud täitmise kohaselt tehtavate kulutuste kavandamisel tuleb täielikult kaitsta Euroopa Parlamendi rolli seadusandjana ning eelarvepädeva institutsioonina ja eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutava institutsioonina ning seda tuleb kavandada ja rakendada tihedas koostöös piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning kõigi sidusrühmadega;
4. nõuab, et järgmises mitmeaastases finantsraamistikus jätkataks majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse toetamist, et aidata liitu ühendada, süvendada ühtset turgu, edendada lähenemist ning vähendada ebavõrdsust, vaesust ja sotsiaalset tõrjutust;
5. on seisukohal, et komisjoni idee luua konkurentsivõime fond, mis ühendaks olemasolevaid programme, ei ole otstarbekas; rõhutab, et see fond peaks hoopis olema uus rahastamisvahend, mille rakendamiseks kasutatakse programmi „InvestEU“ elluviimisel ja innovatsioonifondi rakendamisel saadud õppetundide varal ära rahastamisvõimalusi ning mis täiendab väga edukaid praegusi programme;
6. rõhutab, et eelkõige seetõttu, et USA on ülemaailmse rahu ja julgeoleku tagaja rollist loobumas, on tekkinud selge vajadus liikuda tõelise kaitsekoostöö liidu suunas ning seepärast tuleb järgmises mitmeaastases finantsraamistikus toetada investeeringute suurendamise kaudu terviklikku julgeolekualast tegutsemisviisi; rõhutab, et kaitsekulutusi ei tohi teha liidu majanduslikku, sotsiaalsesse ja territoriaalsesse ühtekuuluvusse tehtavate pikaajaliste investeeringute arvelt ning need ei tohi viia selliste investeeringute vähenemiseni;
7. nõuab, et vahendite lõplike saajate jaoks muudetakse reeglid päriselt lihtsamaks, vältides kattuvate eesmärkidega programme, erinevaid rahastamiskõlblikkuse kriteeriume ja horisontaalseid sätteid reguleerivaid eri norme; rõhutab, et lihtsustamine ei saa tähendada komisjonile suurema tegutsemisruumi andmist ilma vajaliku kontrolli- ja tasakaalustussüsteemita ning seetõttu tuleb seejuures täielikult austada aluslepingutes sätestatud institutsioonilist tasakaalu;
8. nõuab, et järgmises mitmeaastases finantsraamistikus oleks ette nähtud suurem kriisidele reageerimise suutlikkus ja igas rubriigis piisav varu; rõhutab, et lisaks investeeringute prognoositavusele peaks kuluprogrammides säilima suur paindlikkusreserv, millest eraldatakse raha kindlatele poliitilistele eesmärkidele, mille üle otsustavad eelarvepädevad institutsioonid; rõhutab, et humanitaarabi jaoks tuleks ette näha eraldi paindlikkus; on seisukohal, et 2027. aasta järgne mitmeaastane finantsraamistik peaks hõlmama kaht erivahendit, millest üks on ette nähtud solidaarsuse väljendamiseks loodusõnnetuste korral ja teine üldiseks kriisidele reageerimiseks;
9. toonitab, et liidu väärtuste ja põhiõiguste järgimine on ELilt rahaliste vahendite saamisel oluline eeltingimus; nõuab, et liidu eelarvet kaitstaks väärkasutuse, kelmuse, pettuse ja õigusriigi põhimõtte rikkumise eest, ning nõuab, et õigusriigi ja liidu eelarve vahel oleks pärast 2027. aastat tihedam seos;
10. rõhutab, et NGEU rahastamiseks võetud laenude tagasimaksmine ei tohi ohustada ELi poliitikavaldkondade ja prioriteetide rahastamist; nõuab seetõttu, et kõiki kulusid, mis on seotud liidu eelarvega tagatud laenude või eelarve manööverdamisruumiga, käsitletak mitmeaastase finantsraamistiku struktuuris ELi programmidele ette nähtud assigneeringutest eraldi;
11. kutsub nõukogu üles võtma kiiremas korras vastu uued omavahendid, et NGEU rahastamiseks võetud laene oleks võimalik korrektselt tagasi maksta; rõhutab, et kuna liidu kuluvajadused suurenevad, on vaja tõelisi uusi omavahendeid, mis lähevad kaugemale sellest, mis on ette nähtud institutsioonidevahelises kokkuleppes; on seisukohal, et liidule vajalike vahendite kindlustamiseks tuleks uurida kõiki rahastamisvõimalusi ja -vahendeid ning on sellega seoses seisukohal, et hea võimalus, kuidas tagada liidule piisavad vahendid, mille abil kogu liitu hõlmavatele teravatele kriisidele, näiteks julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas valitsevale kriisile reageerida, on võtta üheskoos laenu;

12. on valmis tegema nõukogu ja komisjoniga konstruktiivset koostööd, et koostada pikaajaline eelarve, mis vastab liidu vajadustele; rõhutab, et kontekst, milles 2027. aasta järgne mitmeaastane finantsraamistik koostatakse, on tavapärasest väga erinev, ja võtab aluslepingutes sätestatud institutsioonilist rolli tõsiselt; rõhutab, et Euroopa Parlament kiidab heaks ainult sellise pikaajalise eelarve, mis on maailmas muutuvaid olusid arvestades liidu jaoks otstarbekohane, ning nõuab mitmeaastase finantsraamistiku kiiret vastuvõtmist, et kuluprogramme saaks alates 1. jaanuarist 2028 aegsasti ellu viima hakata;

Uue kulusihiiga pikaajaline eelarve

13. on seisukohal, et liidu struktuurset probleemi arvesse võttes tuleks 2027. aasta järgses mitmeaastases finantsraamistikus kohandada kulusihti nii, et liit saaks täita oma strateegilisi poliitikaeesmärke, mida on järgnevalt üksikasjalikult kirjeldatud;

Konkurentsivõime, strateegiline autonoomia, sotsiaalne, majanduslik ja territoriaalne ühtekuuluvus ning vastupanuvõime

14. on veendunud, et 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku kesksed prioriteedid on konkurentsivõime suurendamine, majanduse CO₂ heite vähendamine ja liidu innovatsioonisuutlikkuse suurendamine, mis on pikaajalise, kestliku ja kaasava majanduskasvu ning eduka, vastupidava majanduse ja ühiskonna tagamiseks hädavajalikud;
15. on seisukohal, et liit peab kooskõlas oma väärtuste ja poliitiliste eesmärkidega välja töötama konkurentsivõime raamistiku ning et konkurentsivõime peab edendama mitte ainult majanduskasvu, vaid ka sotsiaalset, majanduslikku ja territoriaalset ühtekuuluvust ning keskkonnasäästlikkust, nagu on rõhutatud nii Mario Draghi kui ka Enrico Letta aruandes;
16. toonitab, et nagu Enrico Letta ja Mario Draghi aruannetes on märgitud, on Euroopa majandus- ja sotsiaalmudel suure surve all, sest tootlikkuse, konkurentsivõime ja oskuste nappusel on ülekanduv mõju töökohtade kvaliteedile ja eurooplaste elatustasemele, mida juba praegu mõjutavad kõrged eluaseme-, energia- ja toiduainete hinnad; tunneb muret, et töövõimaluste puudumine ja kõrge elukallidus suurendavad Euroopast ajude äravoolu ohtu;
17. juhib tähelepanu sellele, et Mario Draghi hinnangul on aastatel 2025–2030 innovatsiooni ja taristuga seotud investeeringute puudujääk 750–800 miljardit eurot aastas; rõhutab, et liidu eelarvel peab olema oluline osa, kuid ainult selle abil ei ole võimalik seda puudujääki katta ning et suurem osa peab tulema erasektoriga – juhib tähelepanu sellele, et tuleb ära kasutada avaliku ja erasektori investeeringute koostõimet ning selleks tuleks eelkõige lihtsustada ja ühtlustada ELi investeerimissüsteemi;
18. rõhutab, et liidu eelarvet tuleb täiendavuse tagamiseks hoolikalt kooskõlastada riigi tasandi kulutustega ja see tuleb kavandada nii, et selle abil oleks võimalik vähendada riske, kaasata ja võimendada erainvesteeringuid, võimaldades idufirmadel ja VKEdel lihtsamini rahastamisvõimalusi kasutada; nõuab seetõttu, et järgmises mitmeaastases finantsraamistikus tugedataks märkimisväärselt selliseid programme nagu „InvestEU“, mis tagab täiendavuse ja järgib turupõhist, nõudlusel põhinevat tegutsemisviisi; on seisukohal, et rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste abil on võimalik vahendeid liidu oluliste poliitiliste eesmärkide saavutamiseks võimalik tulemuslikult kasutada, ning nõuab, et nende kasutamine muudetaks veel lihtsamaks;
19. rõhutab, et tuleb teha rohkem, et Euroopa Investeerimispanka (EIP) grupi (koos teiste rahvusvaheliste ja riiklike finantsasutustega) rolli potentsiaal oleks laenuandmisel ja riskide vähendamisel sellistes strateegilistes poliitikavaldkondades nagu kliima- ning viimasel ajal ka julgeoleku- ja kaitseprojektid võimalikult suur; nõuab, et EIP grupil oleks suurem riskivalmidus ja kõrgemad sihid, et kaasata investeeringuid, mis põhinevad tugeval kapitalipositsioonil, ning nõuab tugevamat investeerimispartnerlust, et tagada iga liidu tasandil kulutatud euro kasutamine kõige tulemuslikumal viisil;
20. rõhutab, et teadusuuringute ja innovatsiooni rahastamist, sealhulgas alusuuringute toetamist, tuleks järsult suurendada, see peaks keskenduma liidu strateegilistele prioriteetidele, see peaks ka edaspidi sõltuma tipptaseme põhimõttest ja jääma tulemuspõhiseks; on seisukohal, et kogu mitmeaastases finantsraamistikus ja riikide tasandil peaks olema piisavalt vahendeid, et rahastada kogu innovatsioonitsükli jooksul kõiki kvaliteetseid projekte ning saavutada 2030. aastaks eesmärk eraldada teadus- ja arendustegevusele 3 % SKPst;

21. rõhutab, et järgmises mitmeaastases finantsraamistikus, mis tugineb praegusele Euroopa ühendamise rahastule, peaks energia-, transpordi- ja digitalistule olema ette nähtud palju suurem, otse hallatav rahaeraldus, mille puhul on prioriteediks seatud piiriülesed ühendused ja riigisisised ühendused, millel on Euroopa lisaväärtus; on seisukohal, et selline taristu on ühtse turu edukaks süvendamiseks ja muutavas geopoliitilises korras liidu vastupanuvõime suurendamiseks vältimatu eeltingimus;
22. juhib tähelepanu sellele, et turvaline ja tugev kosmosesektor on liidu autonoomia ja suveräänsuse jaoks otsustava tähtsusega ning vajab seetõttu püsivaid investeeringuid;
23. rõhutab, et konkurentsivõimelisem, tootlikum ja sotsiaalselt kaasavam majandus aitab luua kvaliteetseid ja hästi tasustatud töökohti, parandades niimoodi inimeste elatustaset; rõhutab, et selliste programmide kaudu nagu Euroopa Sotsiaalfond+ ja „Erasmus+“ saab liidu eelarve täita olulist rolli haridus- ja koolitussüsteemide toetamisel, sotsiaalse kaasatuse suurendamisel, tööjõu kohanemisvõime suurendamisel ümberõppe ja oskuste täiendamise kaudu ning seeläbi inimeste ettevalmistamisel tänapäevastes majandustingimustes töötamiseks;
24. rõhutab, et liidu eelarvest tuleks ka edaspidi toetada tähtsaid majandussektoreid, kus luuakse uusi töökohti ja kus liit on juba praegu maailmas juhtpositsioonil, nagu turism ning kultuuri- ja loomesektor; rõhutab, et liidu 2027. aasta järgses eelarves on vaja spetsiaalset turismile ette nähtud rahasummat, muuhulgas selleks, et viia ellu ELi säästva turismi strateegia; juhib tähelepanu sellele, et programm „Loov Euroopa“ aitab kaasa Euroopa mitmekesisusele ja konkurentsivõimele ning toetab elujõulisi ühiskondi;
25. rõhutab, et teiste suurte üleilmsete osalejatega konkureerimiseks peab Euroopa majandus muutuma konkurentsivõimelisemaks ja vastupidavamaks ka pakkumispoolel, suurendades tõhustatud tööstuspoliitika kaudu investeeringuid liidu avatud strateegilisse autonoomiasse ning keskendudes strateegilistele sektoritele, ressursitõhususele ja elutähtsatele tehnoloogiatele, et vähendada sõltuvust kolmandatest riikidest;
26. on seetõttu seisukohal, et komisjoni idee luua konkurentsivõime fond, mis ühendaks olemasolevaid programme, ei ole otstarbekas; rõhutab, et see fond peaks hoopis olema uus rahastamisvahend, mille rakendamiseks kasutatakse programmi „InvestEU“ elluviimisel ja innovatsioonifondi rakendamisel saadud õppetundide varal ära rahastamisvõimalusi; tuleb meelde, et ELi toimimise lepingu artikli 182 kohaselt peab liit vastu võtma teadusuuringute raamprogrammi;
27. märgib, et konkurentsivõime kompassi kohta esitatud teatistes märgib komisjon, et tuleks luua uus konkurentsivõime koordineerimise töövahend, mille abil saaks tööstus- ja teaduspoliitikat ning ELi ja liikmesriikide tasandil tehtavaid investeeringuid paremini kooskõlastada; märgib, et kavandatud uus vahend on osa uuest lihtsast juhtmekanismist, mille eesmärk on tugevdada seost üldise poliitika koordineerimise ja ELi eelarve vahel; rõhutab, et Euroopa Parlamendil peab mõlemas mehhanismis olema täielik otsustusroll;
28. rõhutab, et strateegilises autonoomias on tähtis osa toiduga kindlustatusel ning ka järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kaudu tuleb toetada liidu põllumajandus- ja kalandussektori, sealhulgas väike- ja noorte põllumajandustootjate ja kalurite konkurentsivõimet ja vastupanuvõimet ning aidata nendel sektoritel kliimat ja elurikkust, samuti meresid ja ookeane paremini kaitsta; rõhutab, et tehnilise progressi kaudu tootlikkuse suurendamiseks, põllumajandustootjatele rahuldava elatustaseme tagamiseks, toiduga kindlustatuse tagamiseks ning eurooplastele ohutu, kvaliteetse ja taskukohase toidu tootmiseks, põlvkonnavahetuse soodustamiseks ja maapiirkondade elujõulisuse tagamiseks on väga tähtis, et ühine põllumajanduspoliitika oleks ajakohane ja lihtsam;
29. juhib tähelepanu sellele, et põllumajandussektor on põllumajandustootjate ostujõudu mõjutavate inflatsioonioskide vastu eriti kaitsetu; nõuab järgmises mitmeaastases finantsraamistikus ühise põllumajanduspoliitika jaoks suuremat ja sihtotstarbelist eelarvet, kaitstes seda võimalike kärpemeetetest, et säilitada selle terviklikkust ja ühtsus ning esimese ja teise samba sidusus ja omavaheline seotus, ning on seetõttu vastu ideele integreerida ühine põllumajanduspoliitika iga liikmesriigi jaoks eraldi rahastamisvahendisse; nõuab, et asjakohasel juhul uuritaks täiendavaid sihtotstarbelisi rahastamisallikaid, sealhulgas väljaspool ühist põllumajanduspoliitikat, et tulla toime loodusõnnetustega ning pakkuda põllumajandustootjatele ja metsandusettevõtjatele stiimuleid, et aidata kaasa kliimamuutuste leevendamisele, elurikkuse taastamisele ja looduskaitsele, kuid ilma meetmeteta, mis põhjustaksid ELi põllumajanduslikus tootmises tagasiminekut;
30. rõhutab, et ELi põllumajandustootjate ees seisvate uute ülemaailmsete probleemide, sealhulgas praeguse geopoliitilise olukorra, kliimamuutuste ja sisendihinna tõusu tõttu on järgmises ühise põllumajanduspoliitika eelarves vaja piisavalt suuri eraldisi; rõhutab, et nende probleemide lahendamiseks, võttes arvesse COVID-19 kriisist saadud õppetunde, ja selleks, et vältida põllumajandustootjate toetuse vähendamist, vajab ühine põllumajanduspoliitika järgmises mitmeaastases finantsraamistikus tingimata suuremat eelarvet, mida kohandatakse inflatsiooniga iga-aastase ümberhindamise kaudu; rõhutab sellega seoses, et praegusel kujul makstavad otsetoetused loovad selget ELi lisaväärtust ning peaksid jätkuvalt tugevdama sissetulekukindlust, tootmist ja kaitset hinnavolatiilsuse eest, kuid need

peavad olema suunatud pigem inimestele, kes tegelevad aktiivselt põllumajandustootmisega ja avalike hüvede pakkumisega, järgides samal ajal realistlikke ja tasakaalustatud ELi keskkonna- ja sotsiaalseid standardeid; nõuab ühise põllumajanduspoliitika toetuste õiglast ja tõhusat jaotamist liikmesriikide sees ja nende vahel; nõuab selliste meetmete jätkamist ja tugevdamist, millega säilitatakse tootmine vähekaitsitud piirkondades ning tagatakse maakogukondade elujõulisus ja avaliku taristu asjakohasus, eelkõige digiülemineku ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste uutmoodi kaasamise kaudu nende meetmete haldamisse; rõhutab vajadust suurendada ja reformida põllumajandusreservi, et reageerida tõhusalt ja kiiresti tulevastele kriisidele, millega Euroopa põllumajandussektor peab toime tulema, ning luua uued vahendid looduslike, turu- ja tervishoiuriskide juhtimiseks, näiteks ELi edasikindlustusskeem, et tulevaste kriiside mõju paremini leevendada ja tagada põllumajandustootjatele suurem stabiilsus; rõhutab, et tuleb leida konkreetsed lahendused Ida-Euroopa põllumajandustootjatele, keda Venemaa Ukraina-vastase sõja ahelmõju, nagu kõrged sisendihinnad, inflatsioon ja turuhäired, kõige rohkem mõjutab; nõuab tungivalt, et komisjon jätkaks toiduainete tarneahela jaoks vajaliku finants- ja õigusraamistiku loomist, et tugevdada põllumajandustootjate positsiooni ja võidelda paremini ebaausate kaubandustavade vastu; kutsus komisjoni üles toetama ELi põllumajandustootjaid, edendades põllumajanduslikke toiduaineid nii liidus kui ka väljaspool seda dünaamilise ja tugevama ELi müügi edenduspoliitika kaudu; peab kahetsusväärseks praeguse mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise käigus põllumajandustoodete edendamise programmi rahaeraldise kärpimist; rõhutab, et järgmine mitmeaastane finantsraamistik peab hõlmama sihtotstarbelisi vahendeid põllumajandusturismile, naisettevõtluks, kutseõppele ja tehnoloogilisele innovatsioonile põllumajanduses;

31. tuletab meelde, et sotsiaalne, majanduslik ja territoriaalne ühtekuuluvus on Euroopa integratsiooni nurgakivi ning väga oluline tegur liidu ühtekuuluvuse ja ühtse turu süvendamiseks; kinnitab sellega seoses, et lähenemisprotsess on väga oluline; rõhutab, et ajakohastatud ühtekuuluvuspoliitika puhul tuleb järgida detsentraliseeritud, kohapõhise ja mitmetasandilise halduse mudelit ning see peab põhinema eelarve jagatud täitmise ja partnerluspõhimõttel, kaasates täielikult kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ning sidusrühmad, tagades, et vahendeid suunatakse sinna, kus neid on piirkondlike erinevuste vähendamiseks kõige rohkem vaja;
32. rõhutab, et ühtekuuluvuspoliitika summade abil tuleb lahendada liidu ees seisvaid peamisi probleeme, nagu demograafilised muutused ja rahvastikukadu, ning need peavad olema suunatud kõige enam abi vajavatele piirkondadele ja inimestele; nõuab peale selle, et linnadele, piirkondadele ja linnavalitsustele antaks suuremad võimalused ELilt raha saada; tuletab meelde, et ELi toimimise lepingu artikli 349 kohaselt peab liit kehtestama äärepoolseimate piirkondade jaoks erimeetmed, ning rõhutab seetõttu, et neid piirkondi tuleb ka järgmises mitmeaastases finantsraamistikus sihipäraselt toetada, sealhulgas eelkõige kõrvalisele asukohale ja saarelisele asendile vastavate valikmeetmete tugevdatud programmi (POSEI) kaudu;
33. tuletab meelde, kui oluline on Euroopa Liidu sotsiaalne mõõde ning Euroopa sotsiaalõiguste samba, selle tegevuskava ja peamiste eesmärkide elluviimise toetamine; rõhutab, et seetõttu peaks liidu eelarvel olema ebavõrdsuse, vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamisel keskne osa, sealhulgas toetades lapsi, perekondi ja vähekaitsitud rühmi; tuletab meelde, et liidus on ligikaudu 20 miljonit last vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus; rõhutab, et selleks, et kogu liidus laste vaesust vähendada, tuleb võtta asjakohaselt rahastatud, terviklikke ja integreeritud meetmeid ning Euroopa lastegarantiid riikide tasandil tõhusalt rakendada; rõhutab, et Euroopa Parlament on pidevalt nõudnud, et ESF+ raames nähtaks ette spetsiaalne summa, millest toetada lastegarantiid, mis on ELi vaesusevastase strateegia peamine samm;
34. rõhutab sellega seoses, et kogu ELis valitseb eluasemekriis, mis puudutab miljoneid perekondi ja noori; rõhutab, et eluasemeid tuleb rohkem toetada nii eelkõige ühtekuuluvuspoliitika kaudu liidu eelarvest kui ka muudest rahastamisallikatest, nagu EIP grupp ja riiklikud tugipangad; tunnistab, et kuigi ainult liidu rahaeraldise ei ole võimalik eluasemekriisi lahendada, võib sellel olla oluline roll kiireloomuliste meetmete rahastamisel ning selliste laiemate liidu ja liikmesriikide jõupingutuste täiendamisel, mida tehakse eluaseme taskukohasuse parandamiseks ja elamufondi energiatõhususe suurendamiseks;
35. tuletab meelde, et Venemaa Ukraina-vastasel agressioonisõjal on olnud ulatuslikud majanduslikud ja sotsiaalsed tagajärjed, eelkõige liikmesriikidele, kellel on Venemaa või Valgevenega ühine piir; nõuab, et järgmises mitmeaastases finantsraamistikus neid piirkondi toetataks;

Rohe- ja digipööre

36. rõhutab, et rohe- ja digipööre on lahutamatu seotud konkurentsivõime, majanduse moderniseerimise ja ühiskonna vastupanuvõimega ning need soodustavad tulevikku suunatud ja ressursitõhusat majandust; rõhutab seetõttu, et ka 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku tuleb rohe- ja digipööret toetada;
37. tuletab meelde, et liidu eelarve aitab muu hulgas 2030. ja 2040. aasta eesmärkide toetamise kaudu väga palju sellele kaasa, et jõuda 2050. aastaks kliimanetraalsuseni; rõhutab, et see üleminek nõuab majanduse CO₂ heite vähendamist, eelkõige puhaste tehnoloogiate kasutuselevõtu, parema energia- ja transporditaristu ning energiatõhusamate eluasemete kaudu; märgib, et komisjoni hinnangul tuleb selleks, et saavutada 2050. aastaks kliimaneu-

traalsus, teha igal aastal aastatel 2011–2020 tehtuga võrreldes lisainvesteeringuid, mille suurus on 1,5 % SKPst, ning et kuigi liidu eelarve üksi ei suuda seda puudujääki katta, tuleb sellest panustada suurte summadega; nõuab seetõttu, et keskkonna ja elurikkuse kaitsele ning kliimameetmetele nähtaks ette suurem otse hallatav toetus, tuginedes praegusele programmile LIFE;

38. rõhutab, et kliimaneutraalsusele üleminekul ja energialiidu loomisel on kesksel kohal tööstus ning et on vaja toetust, millega aidata teatavatel tööstussektoritel ja nende töötajatel kohaneda; rõhutab, et õiglasele üleminekul ei tohi kedagi kõrvale jätta, nõudes muu hulgas investeeringuid piirkondadesse, mis sõltuvad suurel määral fossiilkütustest, ja suuremat toetust vähekaitsitud leibkondadele, eelkõige õiglase ülemineku mehhanismi ja kliimameetmete sotsiaalfondi kaudu;
39. juhib tähelepanu käimasolevale põhjalikule tehnoloogilisele muutusele, mille käigus sellised tehnoloogiad nagu intellektitehnika ja kvantitehnoloogia loovad ühelt poolt võimalusi liidu majandusliku potentsiaali, ülemaailmse juhtpositsiooni ja kodanike elu parandamise seisukohast, kuid tekitavad samas usaldusvärsuse, eetilisi ja suveräänsusega seotud probleeme; rõhutab, et järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kaudu tuleb toetada digitehnoloogia uurimist, arendamist ja ohutut rakendamist ning aidata inimestel omandada teadmisi ja oskusi, mida nad vajavad selle tehnoloogiaga töötamiseks ja selle kasutamiseks;

Julgeolek, kaitse ja valmisolek

40. tuletab meelde, et liidu jõukuse, sotsiaalse mudeli ja konkurentsivõime alus ning liidu geopolitiilise positsiooni oluline tugisammas on rahu ja julgeolek; rõhutab, et järgmise mitmeaastase finantsraamistikuga tuleb toetada terviklikku julgeolekualast tegutsemisviisi, tehes palju suuremaid investeeringuid liidu kaitsmisse arvukate ohtude eest, millega liidul tuleb toime tulla;
41. rõhutab, et Sauli Niinistö aruandes selgitatakse, et ebasabiilsust ja liidu kaitsetust suurendavad üheskoos mitmed ohud, mille hulgas on eelkõige killustatud maailmakord, Venemaa ja Valgevene põhjustatud julgeolekuoht, kasvavad ülemaailmsed pinged, vaenulikud rahvusvahelised osalejad, kuritegelike võrgustike globaliseerumine, hübriidkampaaniad, mis hõlmavad küberründeid, välisriigist lähtuvat infoga manipuleerimist, desinformatsiooni ja sekkumist ning rände ärakasutamist, ning kliimamuutuste tagajärjel üha sagedasemad ja intensiivsemad äärmuslikud ilmastikunähtused ning terviseohud;
42. juhib tähelepanu sellele, et liidul on olnud suur roll oma territooriumil püsiva rahu saavutamisel ning ta peab seda jätkama, kohanedes tõsiasjaga, et liidu naabruses käib sõda ning et kaitsetaristut, -võimet ja -valmidust tuleb märkimisväärselt suurendada, sealhulgas liidu eelarve kaudu, nähes ette palju suurema summa kui praegune eraldis, mis moodustab mitmeaastasest finantsraamistikust vähem kui 2 %;
43. märgib, et Euroopa kaitsevõimesse on aastakümneid investeeritud liiga vähe ja et komisjoni andmetel on kaitsekulutuste puudujääk järgmisel kümnendil praeguse seisuga 500 miljardit eurot; rõhutab, et ainult liidu eelarvest seda puudujääki katta ei ole võimalik, kuid liidu eelarvel on liikmesriikide eelarvetega koostöös ja selgele ELi lisaväärtusele keskendumise tõttu tähtis osa; on seisukohal, et liidu eelarve ja EIP grupi kaudu antavad laenud võivad aidata kaitseinvesteeringuid stimuleerida; rõhutab, et kaitsekulutusi ei tohi teha sotsiaal- ja keskkonnakulutuste arvelt ning nende tõttu ei tohi vähendada summasid, mis on ette nähtud pikaajalistele liidu poliitikavaldkondadele, mis on oma väärtust aja jooksul tõestanud;
44. toob esile kasu, mida on saadud praeguse mitmeaastase finantsraamistiku ajal loodud kaitseprogrammide ja -vahenditest, mis on tõhustanud ühiseid teadusuuringuid ning kaitsevaldkonnas toimuvat tootmist ja tehtavaid hankeid, olles väärtuslikuks aluseks liidu poliitika ja investeeringute edasiarendamisele;
45. rõhutab, et geopolitiilist olukorda arvestades on selge, et tuleb tegutseda ja liikuda tõelise kaitsekoostöö liidu suunas, tehes seda koostöös NATOga ja täielikus kooskõlas üksikute liikmesriikide neutraalsussooviga; nõustub sellega seoses komisjoni analüüsiga, et järgmine mitmeaastane finantsraamistik peab tagama ELi kaitse toetamiseks tervikliku ja tugeva raamistiku;
46. rõhutab, et Euroopa kaitsesektori tehnoloogiline ja tööstuslik baas peab olema konkurentsivõimeline ja vastupidav; on seisukohal, et järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kohaselt ELi tasandil tehtavad suuremad ühised kaitseinvesteeringud, mida toetab selge ja läbipaistev juhtimisstruktuur, võivad aidata vältida dubleerimist, luua mastaabisäästu ja seega aidata liikmesriikidel suure summa kokku hoida, vähendada killustatust ning tagada seadmete ja süsteemide koostalitlusvõime; rõhutab, et tänapäevastes kaitse-süsteemides on tähtsal kohal tehnoloogia ning seetõttu tuleb investeerida teadusuuringutesse, küberkaitse ja küberturvalisusse ning kahesuguse kasutusega toodetesse; juhib tähelepanu sellele, et liidus tuleb toetada kaitsetööstust, tugevdades niimoodi strateegilist autonoomiat, luues kvaliteetseid kõrget kvalifikatsiooni nõudvaid töökohti, edendades innovatsiooni ja luues ELi ettevõtjatele, sealhulgas VKEdele piiriüleseid võimalusi;

47. juhib tähelepanu sellele, et eelarves tuleb suurendada toetust sõjaväelisele liikuvusele, millega ajakohastatakse taristut kahesuguseks kasutuseks, see on sõjaliseks ja tsiviilotstarbeks, võimaldades sõjavarustuse ja -personali ulatuslikku liikumist lühikese etteteatamisajaga ning aidates niimoodi suurendada liidu kaitsevõimet ja kollektiivset julgeolekut; rõhutab sellega seoses, et tuleb rahastada üleeuroopalisi transpordivõrke, et neid saaks kahesuguseks kasutuseks kohandada;
48. rõhutab, et liit peab suurendama valmisoleku rahastamist kõigis valdkondades; on mures sellepärast, et loodusõnnetustel, mis on sageli tingitud kliimamuutustest ja mis seetõttu on tulevikus tõenäoliselt sagedasemad ja rängemad, on üha suurem mõju; juhib tähelepanu sellele, et 2024. aasta Euroopa kliimariskide hindamise aruande kohaselt võib loodusõnnetustest tulenev kumulatiivne majanduslik kahju ulatuda ligikaudu 1,4 %-ni liidu SKPst;
49. rõhutab seetõttu, et lisaks sellele, et kliimamuutusi tuleb püüda leevendada rohepöörde kaudu, tuleb teha suuri investeeringuid kliimamuutustega kohanemiseks, eelkõige loodusõnnetuste ja raskete ilmastikunähtuste ennetamiseks ja vähendamiseks; on seisukohal, et selleks antavat toetust, näiteks praeguse liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu, tuleb järgmises mitmeaastases finantsraamistikus märkimisväärselt suurendada ning teha see kiiresti kättesaadavaks kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, kes on sageli eesliinil;
50. rõhutab, et loodusõnnetusjärgsed ülesehitus- ja taastamismeetmed peavad põhinema parema taastamise põhimõttel ja esikohale tuleb seada looduspõhised lahendused; rõhutab, et liidu üldise valmisoleku strateegia raames on tähtsad kestlik veemajandus ja veega kindlustatus ning veealane vastupanuvõime;
51. tuletab meelde, et COVID-19 pandeemia tekitas kogu maailmas majandusliku ja sotsiaalse kaose ning et peamine õppetund oli see, et prioriteediks tuleb seada investeeringud terviseohtude ennetamisse, nendeks valmisolekusse ja neile reageerimisse, meditsiiniuuringutesse ja haiguste ennetamisse, esmatähtsate ravimite kättesaadavusse, tervishoiutaristusse, füüsilisse ja vaimsesse tervisesse ning rahvatervisesüsteemide vastupanuvõimesse ja juurdepääsetavusse liidus; tuletab meelde, et strateegiline autonoomia tervishoius on keskse tähtsusega, et tagada selles valdkonnas liidu valmisolek;
52. on seisukohal, et järgmine mitmeaastane finantsraamistik peab tuginema praegusel programmitöö perioodil tehtud tööle, tagades, et tehakse vajalikud investeeringud tõelise Euroopa terviseliidu loomiseks, millest saavad kasu kõik kodanikud;
53. rõhutab, et tänu tehnoloogia arengule on pahatahtlikel ja oportunistlikel välisosalejatel muutunud lihtsamaks levitada desinformatsiooni, õhutada veebis vaenu, sekkuda valimistesse ja panna toime küberründeid, millega kahjustatakse liidu huve; rõhutab, et järgmises mitmeaastases finantsraamistikus tuleb investeerida küberturvalisuse suutlikkuse suurendamisse ja anda liidule vahendid, millega võidelda hübriidsõja vastu selle eri vormides;
54. rõhutab, et Euroopa vastupanuvõime oluline osa on vaba, sõltumatu ja pluralistlik meedia, mis kaitseb mitte ainult teabe vaba liikumist, vaid ka demokraatlikku mõtteviisi, oskust kriitiliselt mõelda ja teha teadlikke otsuseid; juhib tähelepanu sellele, et Euroopa demokraatia kaitse programmi raames tuleb investeerida sõltumatusse ja uurivasse ajakirjandusse, faktikontrollialgatusse, digi- ja meediapädevusse ning kriitilise mõtlemise oskuse, et kaitsta desinformatsiooni, välisriigist lähtuva infoga manipuleerimise ja valimistesse sekkumise eest, ning seega tagada demokraatia vastupanuvõime; rõhutab, et liidu eelarvest tuleb jätkata nende valdkondade algatuste toetamist;
55. rõhutab, kui oluline on järgmises mitmeaastases finantsraamistikus jätkata ELi välispiiride tulemusliku kaitse rahastamist; rõhutab, et tuleb võidelda rahvusvaheliste kuritegelike võrgustike vastu ja paremini kaitsta inimkaubanduse võrgustike ohvreid ning tugevdada vastupanuvõimet ja reageerimisvõimekust, et tegeleda hübriidrünnakutega ja rände ärakasutamisega, eelkõige kolmandate riikide ja vaenulike valitsusväliste osalejate poolt; rõhutab, et ELi välispiiride kindlustamiseks tuleb eelkõige toetada kõige suurema surve all olevaid liikmesriike;
56. rõhutab, et ELi vastupanuvõime ja valmisolek on lahutamatu seotud tema piirkondlike ja ülemaailmsete partnerite omadega; rõhutab, et partnerite suutlikkuse suurendamine, et ennetada äärmuslikke ilmastikunähtusi, tervisekriise, hübriidkampaaniaid, küberründeid ja relvastatud konflikte ning neile tulemuslikult reageerida, vähendab ka Euroopale ülekanduva mõju ohtu;

Välitegevus ja laienemine

57. rõhutab, et ülemaailmse ebastabiilsuse süvenedes peab liit jätkama konstruktiivset koostööd kolmandate riikidega ning toetama kooskõlas oma ülemaailmse vastutusega seonduvate väärtuste ja rahvusvaheliste kohustustega rahu ja konfliktide tõkestamist, stabiilsust, jõukust, julgeolekut, inimõigusi, õigusriiki, võrdsust, demokraatiat ning kestlikku arengut kogu maailmas;
58. peab kahetsusväärseks, et kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku tingimustes on välitegevus olnud alarahastatud, mis on toonud kaasa märkimisväärse vajaduse kasutada erivahendeid ning eraldisi vahehindamise käigus oluliselt suurendada; märgib eelkõige, et humanitaarabi rahastamine on olnud kahetsusväärselt ebapiisav, mis on tinginud rutiinse vajaduse kasutada hädaabireservi;
59. toonitab, et USA tagasitõmbumine sõja järel võetud ülemaailmsest rollist rahu, julgeoleku ja demokraatia tagajana ning ülemaailmse juhtimise eestvedajana reeglitel põhineva mitmepoolse rahvusvahelise korra tingimustes ning hädavajaliku arengu- ja humanitaarabi andjana neile, kes seda kogu maailmas kõige enam vajavad, tekitab tohutu lünga ning liidul on vastutus ja väga suur strateegiline huvi aidata seda tühimikku täita; kutsub komisjoni üles tegelema USA taandumise tagajärgedega hiljemalt oma ettepanekus 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku kohta;
60. rõhutab, et järgmises mitmeaastases finantsraamistikus tuleb jätkata kõige pakilisemate ülemaailmsete probleemide lahendamist alates kliimamuutuste vastu võitlemisest kuni abi andmiseni loodusõnnetuste korral, vägivaldsete konfliktide ennetamise ja lahendamise ja ülemaailmse julgeoleku tagamise, ülemaailmse toiduga kindlustatuse tagamise, tervishoiusüsteemide parandamise, vaesuse ja ebavõrdsuse vähendamise, demokraatia, inimõiguste, õigusriigi ja sotsiaalse õigluse edendamise ning konkurentsivõime ja ülemaailmsete tarneahelate turvalisuse suurendamiseni, järgides täielikult poliitikavaldkondade arengusiduse põhimõtet; rõhutab eelkõige vajadust toetada liidu lõuna- ja idanaabruse riike;
61. toonitab, et arvestades eelkõige USAIDi eelarve järsku kärpimist, peab liidu eelarve aitama hoida liidu rolli maailma suurima arenguabi ja kliimameetmete rahastajana kooskõlas liidu ülemaailmselt võetud kohustuste ja sõlmitud kokkulepetega; tuleb sellega seoses meelde, et liit ja selle liikmesriigid on ühiselt võtnud kohustuse eraldada 0,7 % oma kogurahvatulust ametlikuks arenguabiks ning et vaesuse leevendamine peab jääma seejuures peamiseks eesmärgiks; rõhutab, et eelarvest tuleb jätkuvalt toetada püüdlusi, mida liit teeb selleks, et kaitsta reeglitel põhinevat rahvusvahelist korda, demokraatiat, mitmepoolsust, inimõigusi ja põhiväärtusi;
62. nõuab kindlalt, et võttes arvesse humanitaarkriiside enneolematut ulatust, süvenevaid ülemaailmseid probleeme ja USA antava abi ebakindlust praeguse valitsuse ametiajal, tuleb humanitaarabi rahastamist märkimisväärselt suurendada ning selle kasutamine peab jääma üksnes vajaduspõhiseks ning järgima neutraalsuse, sõltumatuse ja erapooletuse põhimõtteid; rõhutab, et humanitaarabi vajaduspõhine laad eeldab sihtotstarbelist rahastamist, mida antakse eraldiseisva rahastamisprogrammi kaudu ja mis erineb muust välitegevuse rahastamisest; toonitab ka, et tulemuslik humanitaarabi andmine eeldab prognoositavust, mis tagatakse piisava iga-aastase baasjaotusega;
63. rõhutab, et humanitaarabi eeldab selle laadist tulenevalt märkimisväärselt paindlikkust ja reageerimissuutlikkust; on seetõttu seisukohal, et lisaks piisavale baasasemele on humanitaarabi kavandamisel vaja märkimisväärselt sihtotstarbelist paindlikkust, et võimaldada tulemuslikku reageerimist süvenevatele kriisidele;
64. rõhutab, et olukorras, kus ülemaailmsed osalejad kasutavad kaubanduses valitsevat vastastikust sõltuvust üha enam majanduslikuks surveamiseks, peab liit suurendama enda strateegiliste huvide kaitsmise ja edendamise suutlikkust, töötama survevastamise vastu välja jõulisemad vahendid ja tagama oma partnerlustes tõelise vastastikkuse; rõhutab, et selline lähenemisviis eeldab strateegiliselt eraldatavat välisrahastamist, et toetada näiteks majandus-, julgeoleku- ja energiapartnerlusi, mis on kooskõlas liidu väärtuste ja strateegiliste huvidega;
65. on seisukohal, et laienemine annab võimaluse liitu geopoliitilise jõuna tugevdada ning järgmine mitmeaastane finantsraamistik on määrava tähtsusega liidu laienemise ja kandidaatriikide ühinemise ettevalmistamisel; tuleb meelde, et kandidaatriikide ja ELi stabiilsus, julgeolek ja demokraatia vastupanuvõime on lahutamatu seotud ning see eeldab püsivaid strateegilisi investeeringuid reformidesse, millega toetatakse ühtlustamist liidu standarditega; rõhutab kodanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide tähtsust laienemisprotsessis;

66. juhib tähelepanu vajadusele anda ühinemiseelseteks tegevuseks ning majanduskasvu ja investeeringute edendamiseks strateegiliselt suunatud toetust; on seisukohal, et 2027. aasta järgset ühinemiseelset abi tuleks anda nii toetuste kui ka laenudena; on sellega seoses veendunud, et tulevane raamistik peaks võimaldama kasutada uuenduslikke rahastamismehhanisme, sealhulgas laenuandmist kandidaatriikidele eelarvelise varu (mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäära ja omavahendite ülemmäära vahe) toel;
67. rõhutab, et rahaline toetus peab sõltuma reformide elluviimisest kooskõlas liidu õigustiku ja poliitikaga ning liidu väärtusi järgides; rõhutab sellega seoses vajadust tugeva juhtimismudeli järele, mis tagaks parlamentaarse aruandekohustuse, järelevalve ja kontrolli ning tugeva ja mõjusa pettusevastase struktuuri;
68. kordab oma täielikku toetust ukrainlastele nende võitluses vabaduse ja demokraatia eest ning mõistab hukka Venemaa provotseerimata ja põhjendamatu agressioonisõja põhjustatud kohutavad kannatused ja mõju; väljendab heameelt otsuse üle anda Ukrainale ja naaberriigile Moldova Vabariigile kandidaatriigi staatus ning rõhutab vajadust võtta kasutusele vajalikud rahalised vahendid nende ühinemisprotsessi toetamiseks;
69. toonitab, et Ukrainale antav ühinemiseelne toetus peab olema eraldiseisev ja lisanduv rahalisele abile, mida antakse makromajandusliku stabiilsuse hoidmiseks, ülesehituseks ja sõjajärgseks taastumiseks, mille puhul on vajadused palju suuremad ja eeldavad kooskõlastatud rahvusvahelisi pingutusi, kus liidu eelarve kaudu antav toetus peaks moodustama olulise osa;
70. on veendunud, et kehtiv kohustuslik läbivaatamisklausel laienemise korral tuleks järgmises raamistikus säilitada ning see ei tohiks mõjutada riiklike assigneeringuid; rõhutab, et järgmises mitmeaastases finantsraamistikus tuleb kehtestada ka asjakohased ülemineku- ja järkjärgulise kasutuselevõtu meetmed peamiste kuluvaldkondade jaoks, nagu ühtekuuluvus ja põllumajandus, tuginedes eri sektoritele avalduva mõju hoolikale hindamisele;

Põhiõigused, liidu väärtused ja õigusriik

71. rõhutab liidu eelarve ja selliste programmide nagu Erasmus+ ja kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm tähtsust demokraatia ja liidu väärtuste edendamisel ja kaitsmisel, liidu ühise kultuuripärandi ja Euroopa integratsiooni edendamisel, kodanike kaasamise, kodanikuhariduse ja noorte osaluse suurendamisel ning põhiõiguste hartas sätestatud põhiõiguste ja õigusriigi kaitsmisel ning edendamisel; nõuab sellega seoses järgmises mitmeaastases finantsraamistikus programmi „Erasmus+“ suuremat rahastamist; juhib tähelepanu sellele, kui oluline on kohtusüsteemi sõltumatus, riiklike institutsioonide usaldusväärne toimimine, oligarhia kaotamine, tugev toetus kodanikuühiskonnale ja aktiivne dialoog kodanikuühiskonnaga kooskõlas ELi lepingu artikli 11 lõikega 2, mis on hädavajalik aktiivse kodanikuühiskonna tegutsemisruumi edendamiseks, vastutuse ja läbipaistvuse tagamiseks ning poliitikakujundajate teavitamiseks kohapealsetest primärest tavadest;
72. rõhutab sellega seoses, et uuesti sõnastatud finantsmäärusega nõutakse, et komisjon ja liikmesriigid tagaksid eelarve täitmisel põhiõiguste harta järgimise ja austaksid ELi lepingu artiklis 2 sätestatud liidu alusväärtusi; ootab, et komisjon tagaks järgmise mitmeaastase finantsraamistiku, sealhulgas kuluprogrammide ettepanekute kooskõla uuesti sõnastatud finantsmäärusega;
73. rõhutab, et ebastabiilsus naaberpiirkondades ja mujal, vaesus, majandusarengu põhisuundumused ja demograafilised ning kliimamuutused tekitavad jätkuvalt liitu suunduvaid rändevooge, avaldades märkimisväärset survet varjupaiga- ja rändesüsteemidele; toonitab, et 2027. aasta järgne mitmeaastane finantsraamistik peab toetama liidu varjupaiga- ja rändeleppe täielikku ning kiiret täitmist ning mõjusat tagasisaatmis- ja tagasivõtmispoliitikat kooskõlas põhiõiguste ja ELi väärtustega, sh solidaarsuse ja vastutuse õiglase jagamise põhimõttega; rõhutab ka, et kooskõlas selle leppega peab EL püüdlema rände valdkonnas tõhustatud koostöö ja vastastikku kasulike partnerluste poole kolmandate riikidega, tagades piisava parlamentaarse kontrolli, ning et sellise koostöö puhul tuleb järgida ELi ja rahvusvahelist õigust;
74. toonitab, et liidu väärtuste ja põhiõiguste järgimine on ELi rahalistele vahenditele juurdepääsu oluline eeltingimus; toob esile, kui tähtsad on kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku raames tugevad seosed õigusriigi austamise ja ELi rahalistele vahenditele juurdepääsu vahel; on veendunud, et liidu finantshuvide kaitse sõltub õigusriigi austamisest riiklikul tasandil; väljendab eelkõige heameelt õigusriigi tingimuslikkuse määrase positiivse mõju üle liidu finantshuvide kaitsmisele õigusriigi süsteemsete ja püsivate rikkumiste korral; kutsub komisjoni ja nõukogu üles

kohaldama määrust rangelt, järjepidevalt ja põhjendamatult viivitusega iga kord, kui see on vajalik; rõhutab, et õigusriigi rikkumise korral tehtavad otsused liidu rahastamise peatamise või vähendamise kohta peavad põhinema objektiivsetel kriteeriumidel ega tohi juhinduda muudest kaalutlustest või sündida läbirääkimiste tulemusel;

75. juhib tähelepanu vajadusele luua tugevam seos õigusriigi ja 2027. aasta järgse liidu eelarve vahel ning väljendab heameelt komisjoni kavatsuse üle tõhustada seoseid õigusriigi olukorda käsitlevas aastaaruandes esitatud soovitude ja eelarve kaudu rahalistele vahenditele juurdepääsu vahel; kutsub komisjoni üles kirjeldama õigusriigi olukorda käsitlevas aastaaruandes alates 2025. aastast, mil määral võivad õigusriigi süsteemides tuvastatud puudused kujutada ohtu liidu eelarvele; väljendab ühtlasi heameelt seose üle liidu väärtuste austamise ja eelarve täitmise vahel ning kutsub komisjoni üles aktiivselt jälgima, kuidas liikmesriigid seda põhimõtet ühtselt järgivad, ning võtma rikkumise korral kiireid meetmeid;
76. nõuab jõuliste õigusriigi tagamise vahendite konsolideerimist, mis tugineksid taaste- ja vastupidavusrahastu praegustele tingimuslikkuse sätetele, ühissätete määruse horisontaalsetele eeltingimustele ning finantsmääruse asjakohastele sätetele, ning rõhutab, et see meetmekogum peab hõlmama kogu liidu eelarvet; toonitab, et õigusriigi kaitsmise vahendite kohaldamisel on vaja palju suuremat läbipaistvust ja järjekindlust ning et Euroopa Parlamendi rolli selliste meetmete kohaldamisel ja kontrollimisel tuleb tugevdada; rõhutab ühtlasi, et õigusriigi rikkumiste hindamisel liikmesriikides on vaja vahendite järjekindlust;
77. tuletab meelde, et õigusriigi tingimuslikkuse määruks on sätestatud, et kui valitsuse suhtes kohaldatakse sanktsioone, ei tohiks vahendite lõplikke saajaid ELi vahenditest saadavatest hüvedest ilma jätta; on veendunud, et see säte ei ole seni tulemuslik olnud, ning rõhutab, kui oluline on kohaldada arukat tingimuslikkust põhinevat lähenemisviisi, et valitsuse tegevuse eest ei karistataks toetusesaajaid; kutsub komisjoni kooskõlas poliitilistes suunistes väljendatud kavatsusega üles soovutama konkreetseid meetmeid, millega tagada, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, kodanikuühiskond ja muud toetusesaajad saaksid jätkuvalt kasutada liidu rahalisi vahendeid juhtudel, kui riikide valitsused rikuvad õigusriiki, ilma et see nõrgendaks määruse kohaldamist ja säilitades liidu õigusest tuleneva liikmesriigi maksekohustuse;

Pikaajaline eelarve, kuhu on integreeritud liidu poliitilised eesmärgid

78. rõhutab, et liidu strateegiliste eesmärkidega täielikult kooskõlas olev pikaajaline eelarve eeldab peamiste eesmärkide integreerimist kogu eelarves lõikes horisontaalsete põhimõtete abil, võttes aluseks kehtivast mitmeaastasest finantsraamistikust ja taaste- ja vastupidavusrahastust saadud kogemused;
79. tuletab meelde, et horisontaalsete põhimõtete rakendamine ei tohiks põhjustada toetusesaajatele ülemäära halduskoormust ja see peaks olema kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega; nõuab uuenduslikke lahendusi ja automatiseeritud aruandlusvahendite, sealhulgas tehisintellekti kasutamist, et saavutada tõhusam andmete kogumine;
80. toonitab seetõttu, et järgmises mitmeaastasest finantsraamistikus tuleb tagada, et rahastamisprogrammidega täidetakse üldiselt kliima- ja elurikkuse eesmärgid, edendatakse ja kaitstakse kõigi õigusi ja võrdseid võimalusi, sealhulgas soolist võrdsust, toetatakse konkurentsivõimet ja tugevdatakse liidu valmisolekut ohtudeks;
81. juhib tähelepanu, et tulemuslik integreerimine saavutatakse kõige paremini meetmepaketi abil, peamiselt poliitika ja projektide kavandamise ning regulatiivsele ülesehitusele, põhjalike mõjuhindangute ning kulutuste usaldusväärse jälgimise ja teatavatel juhtudel kulueesmärkide kaudu, mis põhinevad asjakohastel ja kättesaadavatel andmetel; väljendab heameelt tulemusaruannete kvaliteedi märkimisväärse paranemise üle kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku ajal, mis võimaldab ELi kulutuste mõju palju paremini kontrollida, ning nõuab selle tegevuse edasiarendamist järgmisel programmitöö perioodil;
82. väljendab heameelt soopõhiste kulutuste jälgimise metoodika väljatöötamise üle ning on seisukohal, et järgmises mitmeaastasest finantsraamistikus tuleks metoodika parandamiseks kohaldada saadud kogemusi, eelkõige seoses sooliselt eristatud andmete kogumise, rakendamise järelevalve ning mõju ja halduskoormusega; kutsub komisjoni üles uurima soopõhise eelarvestamise teostatavust järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ajal; rõhutab ühtlasi vajadust kliimamuutuste ja elurikkuse küsimuste integreerimise metoodikate märkimisväärse täiustamise järele mõjuhindangute tegemiseks;

83. peab kahetsusväärseks, et komisjon ei ole teinud süstemaatiliselt põhjalikke mõjuhindanguid, sh soolise mõju hindamist kõigi õigusaktide kohta, mis on seotud eelarveliste kulutustega, ning nõuab olukorra muutmist;
84. tunneb heameelt selle üle, et kliimamuutuse küsimuse integreerimise eesmärk 30 % saab praeguses mitmeaastases finantsraamistikus prognooside kohaselt ületatud; peab siiski kahetsusväärseks, et liit ei ole graafikus eesmärgiga saavutada 2026. aastaks elurikkusega seotud kulutuste siht 10 %; arwab kindalt, et institutsioonidevahelise kokkuleppe eesmärgid on siiski olnud kliima ja elurikkusega seotud kulutuste edendamisel peamine tõukejõud; kutsub komisjoni üles kohandama kliimale ja bioloogilisele mitmekesisusele positiivselt kaasa aitavaid kulueesmärke kooskõlas liidu sellekohaste poliitiliste eesmärkidega, võttes arvesse nende poliitiliste eesmärkide saavutamiseks vajalikke investimisvajadusi;
85. toonitab ühtlasi, et liidu eelarvet tuleks täita kooskõlas finantsmääruse artikli 33 lõikega 2, kahjustamata seega oluliselt ⁽¹²⁾ kindlaksmääratud eesmärke, järgides kohaldatavaid töö- ja tööhõivetingimusi ning võttes arvesse soolise võrdõiguslikkuse põhimõtet;
86. tunneb heameelt komisjoni võetud kohustuse üle kaotada järgmises mitmeaastases finantsraamistikus järk-järgult kõik fossiilkütuste toetused ja keskkonnakahjulikud toetused; ootab, et komisjon esitaks oma selles valdkonnas kavandatud tegevuskava järgmist mitmeaastast finantsraamistikku käsitleva ettepaneku raames;

Pikaajaline eelarve ja tulemuslik haldus eurooplaste teenistuses

87. rõhutab, et liidu poliitikat peab toetama hästi toimiv haldustegevus; nõuab piisavate rahaliste ja inimressursside eraldamist 2027. aasta järgseks perioodiks, et liidu institutsioonid, organid, detsentraliseeritud asutused ja Euroopa Prokuratuur saaksid tagada tulemusliku ja tõhusa poliitika kujundamise, kvaliteetse elluviimise ja täitmise, anda tehnilist abi, meelitada jätkuvalt ligi parimaid inimesi kõigist liikmesriikidest, tagades seeläbi geograafilise tasakaalu, ning et neil oleks tegutsemisruum muutuvate oludega kohanemiseks;
88. peab kahetsusväärseks, et kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku ajal on liidu suutlikkust poliitikat tulemuslikult rakendada ja liidu finantshuve kaitsta kahjustanud haldusressursside piiratus ja töötajate arvu stabiilsena hoidmise poliitika dogmaatiline järgimine, hoolimata suurenenud nõudmistest ja vastutusest; juhib näiteks tähelepanu, et digiteenuste määruse ⁽¹³⁾ ja digiturgude määruse ⁽¹⁴⁾ nõuetekohaseks jõustamiseks ja rakendamiseks ei ole antud piisavalt töötajaid, mis piirab õigusaktide tulemuslikkust, ning töötajate korduval ümberpaigutamisele programmide detsentraliseeritud asutustesse personalivajaduste täitmiseks; nõuab töötajate arvu kindlaksmääramist objektiivse vajaduste hindamise abil, siis kui õigusakti kohta tehakse ettepanek ja see võetakse lõplikult vastu, ning et seda võetaks algusest peale halduskulude kavandamisel arvesse;
89. rõhutab, et komisjon on püüdnud teataval määral oma stabiilse personalipoliitikaga laseerida ning on suurendanud programmide ja rahastutega seotud töötajate arvu, sest neile halduskulude ülemmäär ei kehti; rõhutab siiski, et selline lähenemine üksnes varjab probleemi ja võib lõppkokkuvõttes kahjustada programmide tegevussuutlikkust; rõhutab seetõttu, et lisakohustused eeldavad halduskulude tegemist ning need ei tohi vähendada programmide rahastamispaketti;
90. rõhutab, et alginvesteeringud turvalisse ja koostalitlusvõimelisesse IT-taristusse ja andmekaeve suutlikkusesse võivad kaasa tuua ka pikemaajalise kulude kokkuhoiu ning oluliselt parandada poliitika elluviimist ja kulutuste jälgimist;
91. tunnistab, et kuna praeguses mitmeaastases finantsraamistikus puudub korrigeerimismehhanism, on kiire inflatsioon märkimisväärselt suurendanud kohustuslikke kulusid, mistõttu tuleb puudujäägi katmiseks kasutada suures ulatuses erivahendeid; peab kahetsusväärseks, et nõukogu otsustas mitmeaastase finantsraamistiku muutmisel mitte võtta arvesse komisjoni ettepanekut tõsta halduskulude ülemmäära, mis veelgi nõrgestab erivahendeid;

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määruse (EL) 2020/852 (millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088) artikkel 9 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj>).

⁽¹³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (digiteenuste määrus) (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>).

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. septembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/1925, mis käsitleb konkurentsile avatud ja õiglaseid turge digisektoris ning millega muudetakse direktiive (EL) 2019/1937 ja (EL) 2020/1828 (digiturgude määrus) (ELT L 265, 12.10.2022, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj>).

Pikaajaline eelarve, mis on lihtsam ja läbipaistvam

92. rõhutab, et järgmine mitmeaastane finantsraamistik tuleb kavandada nii, et see lihtsustaks toetusesaajate elu tarbetu bürokraatia vähendamise läbi; rõhutab, et lihtsustamine eeldab võimaluse korral õigusnormide ja aruandlusnõuete ühtlustamist, sealhulgas vajaduse korral kooskõla tagamist kohaldatavate õigusnormide vahel Euroopa, riiklikul ja piirkondlikul tasandil; rõhutab sellega seoses vajadust tõelise ja kasutajasõbraliku ELi rahastamise ühtse kontaktpunkti ja lihtsustatud taotlusmenetluse järele, mis on välja töötatud asjaomaste sidusrühmadega konsulteerides; juhib tähelepanu ka sellele, et järgmist mitmeaastast finantsraamistikku tuleb rakendada inimestele võimalikult lähedal;
93. nõuab tõelist lihtsustamist kattuvate eesmärkide, erinevate rahastamiskõlblikkuse kriteeriumide ja horisontaalseid sätteid puudutavate eri õigusnormide puhul, mis peaksid olema eri programmide lõikes ühtsed; on seisukohal, et hinnang selle kohta, millised kuluprogrammid tuleks lisada järgmisesse mitmeaastasesse finantsraamistikku, peab põhinema eespool nimetatud aspektidel, samuti vajadusel keskenduda kulutuste tegemisel selgelt määratletud ELi lisaväärtust andvatele poliitikaeesmärkidele ja iga programmi strateegilisele sekkumisloogikale; toonitab, et programmide arvu vähendamine ei ole eesmärk omaette;
94. rõhutab, et lihtsustamine ei saa tähendada komisjonile suurema tegutsemisruumi andmist ilma vajaliku kontrolli- ja tasakaalustussüsteemita ning seetõttu tuleb seejuures täielikult austada aluslepingutes sätestatud institutsioonilist tasakaalu;
95. rõhutab, et lihtsustamine ei tohi toimuda programmide kavandamise ja rakendamise kvaliteedi arvelt ning seetõttu peab lihtsam eelarve olema ka läbipaistvam eelarve, mis võimaldab paremat aruandekohustust, kontrolli ja kulukontrolli ning vähendab toeltrahastamise, väärkasutuse ja pettuse ohtu; toonitab, et programmide mis tahes vähendamist tuleb tasakaalustada eelarve palju üksikasjalikuma jaotusega eelarveridade kaupa, erinevalt mõnest praeguses mitmeaastases finantsraamistikus tehtud programmide ühendamisest, nagu naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“, mis on näide, mida ei tohi järgida; nõuab seetõttu piisavalt üksikasjalikku jaotust eelarveridade kaupa, et eelarvepädeval asutusel oleks võimalik täita nõuetekohast aruandekohustust ja tagada see, et otsuste tegemine iga-aastase eelarvemenetluse ja eelarve täitmise käigus oleks mõttekas;
96. tuletab meelde, et läbipaistvus on oluline kodanike usalduse hoidmiseks ning kelmused, pettused ja rahaliste vahendite väärkasutamine mõjuvad usaldusele väga halvasti; rõhutab seetõttu, et Euroopa Parlamendil peab olema võimalik kontrollida kulutusi ja hinnata, kas eelarve täitmisele saab heakskiidu anda; rõhutab, et nõuetekohane aruandekohustus eeldab kõigi eelarvekulude usaldusväärset auditeerimist, mis põhineb ühtse kontrollijälje kohaldamisel; kutsub komisjoni üles kehtestama kõigi 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku rahastamisvahendite osas ühtlustatud ja mõjusad pettusevastased mehhanismid, millega tagatakse liidu eelarve kaitse;
97. kordab oma pikaajalist seisukohta, et kõik ELi tasandi kulutused tuleks lisada eelarvepädevate institutsioonide pädevusvaldkonda, mis tagaks läbipaistvuse, demokraatliku kontrolli ning liidu finantshuvide kaitse; nõuab seetõttu (osaliselt) eelarveväliste vahendite, nagu kliimameetmete sotsiaalfondi, innovatsioonifondi ja moderniseerimisfondi või nende õigusjärglaste täielikku eelarvesse kandmist;

Pikaajaline eelarve, mis on paindlikum ning reageerib paremini kriisidele ja šokkidele

98. juhib tähelepanu sellele, et traditsiooniliselt ei ole mitmeaastane finantsraamistik olnud kavandatud kriisidele reageerimise või paindlikkuse loogikaga, vaid pigem on selle peamine eesmärk olnud tagada investeeringute prognoositavus keskpikas perspektiivis; rõhutab, et kiiresti muutuv poliitilises, julgeoleku-, majanduslikus ja sotsiaalses olukorras ei ole selline lähenemisviis enam sobiv; nõuab, et järgmises mitmeaastases finantsraamistikus oleks ette nähtud piisav kriisidele reageerimise suutlikkus;
99. toonitab, et kehtivale mitmeaastasele finantsraamistikule on avaldanud kahjulikku mõju paindlikkuse puudumine ja suutmatuse kohaneda muutuvate kuluprioriteetidega; on seisukohal, et järgmises mitmeaastases finantsraamistikus tuleb leida parem tasakaal investeeringute prognoositavuse ja paindlikkuse vahel, et kohandada kulutuste fookust; toonitab, et teatavates valdkondades eeldavad kulutused suuremat stabiilsust kui teistes, kus paindlikkus on olulisem; rõhutab, et korduvad ümberpaigutused ei ole liidu prioriteetide rahastamiseks elujõuline viis, kuna nendega kahjustatakse investeeringuid ja seatakse ohtu kokkulepitud poliitiliste eesmärkide saavutamine;
100. on veendunud, et kuigi kuluprogrammides eraldatakse märkimisväärne osa rahalistest vahenditest eelnevalt seatud eesmärkidele, peaks seal säilima märkimisväärne programmisene paindlikkusreserv, mis eraldatakse konkreetsetele poliitilistele eesmärkidele, mille üle otsustavad eelarvepädevad institutsioonid; märgib, et naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ uute probleemide ja prioriteetide jaoks ette nähtud

reserviga luuakse sellise paindlikkusreservi mudel, kuid selle kasutuselevõtmise otsustusprotsessi ei tohi tulevases mitmeaastases finantsraamistikus korrata; juhib tähelepanu, et kaasseadusandjatel peab olema tugevam ja tulemuslikum kontrolliõigus poliitiliste prioriteetide ja eesmärkide seadmise ning eelarve üksikasjaliku jaotuse üle, et tagada eelarvepädevate institutsioonide suutlikkus teha sisulisi ja informeeritud otsuseid;

101. toonitab, et mitmeaastase finantsraamistiku igas rubriigis peab olema piisav varu tagamaks, et programmitöö perioodil on võimalik lisada kokkulepitud uusi vahendeid või kulueesmäärke, ilma et see vähendaks muude poliitiliste ja pikaajaliste strateegiliste eesmärkide rahastamist või kahjustaks kriisidele reageerimise suutlikkust;
102. rõhutab, et finantsmääruses sisalduv eelarvevahendite ümberpaigutamise võimalus juba võimaldab paindlikkust kohanduste tegemiseks vastavalt eelarve täitmise käigus muutuvatele kuluvajadustele; rõhutab, et kehtivate reeglite kohaselt on komisjonil märkimisväärne vabadus arvestatavaid summasid eelarvepädevate institutsioonide heakskiiduta poliitikavaldkondade vahel ümber paigutada, mis piirab kontrolli; nõuab seetõttu reeglite muutmist, et kehtestada heakskiitmata ümberpaigutamiste maksimaalne summa lisaks maksimaalsele protsendimäärale eelarverea kohta; on seisukohal, et muude liidu institutsioonide kui komisjon ümberpaigutamiste puhul, mille suhtes Euroopa Parlament või nõukogu võivad esitada nõuetekohaselt põhjendatud vastuväite, võiks kasulik lihtsustamismeede olla künnis, millest allpool nad sellest menetlusest vabastatakse;
103. tuletab meelde, et kehtiv mitmeaastane finantsraamistik on kõrge inflatsioonitaseme tõttu lisasurve alla olukorras, kus 2018. aasta hindadele kohaldatakse iga-aastaselt 2 % deflaatorit, mis vähendab eelarve reaalkaalu ning selle tegevus- ja haldussuutlikkust; on seetõttu seisukohal, et tulevasele eelarvele tuleks tagada piisav reageerimisvõime, et võimaldada sellel inflatsioonišokkidega kohaneda;
104. nõuab olemasolevate erivahendite põhjalikku reformimist, et tugevdada kriisidele reageerimise suutlikkust ja tagada vahendite kiire kasutuselevõttuga mõjus ja kiire kriisidele reageerimine; rõhutab, et praegused vahendid on mahult ebapiisavad ja neid piirab ka liigne jäikus, kusjuures mitu vahendit on ette nähtud vaid teatud tüüpi kriisi puhuks; juhib tähelepanu, et kriisidele reageerimise suutlikkuse suurendamine tagab selle, et sel eesmärgil ei kasutata ühtekuuluvuspoliitika vahendeid ja seetõttu saab neid kasutada nende kavandatud investeerimiseesmärkide täitmiseks;
105. on seisukohal, et 2027. aasta järgne mitmeaastane finantsraamistik peaks hõlmama ainult kahte erivahendit – üks, mis on ette nähtud solidaarsuse tagamiseks loodusõnnetuste korral (olemasoleva Euroopa solidaarsusreservi järglane), ja teine, mis on mõeldud üldiseks kriisidele reageerimiseks ning ettenägematute vajadustele ja esilekerkivatele prioriteetidele reageerimiseks, sealhulgas juhul, kui loodusõnnetuste erivahendi summad ei ole piisavad (paindlikkusinstrumendi järglane); rõhutab, et mõlemat erivahendit tuleks algusest peale piisavalt rahastada ja nende puhul peaks olema võimalik kasutamata summasid mitmeaastase finantsraamistiku perioodi jooksul piiramatult üle kanda; on veendunud, et kõik muud erivahendid saab kas lõpetada või saab need liita asjaomase kahe erivahendiga või olemasolevate programmidega;
106. nõuab, et tulevane paindlikkusinstrument võetaks võimalikult kiiresti kasutusele ja seejärel rahastataks seda mitme täiendava rahastamisallika kaudu: eelmiste aastate kasutamata varud (nagu praeguse ühtse varuinstrumendi puhul), eelmise aasta ülejääk, mitmeaastase finantsraamistiku määruuse praeguse artikli 5 kohane trahvidel põhinev mehhanism, rahastamisvahenditest saadud tagasimaksed ja kulukohustustest vabastatud assigneeringud; rõhutab, et järgmine mitmeaastane finantsraamistik tuleks kavandada nii, et tulevased erivahendid ei peaks katma võimalikke;
107. rõhutab, et ülejäägi, rahastamisvahenditest tagasisaadavate vahendite ja eraldiste ülejäägi ning kulukohustustest vabastamise uuesti kasutamine eeldaks finantsmääruse muutmist;
108. juhib tähelepanu sellele, et kui algusest peale oleksid kasutatud piisavad vahendid ja kehtiks kord kasutamata vahendite taaskasutamiseks, oleks eelarve reageerimissuutlikkus palju suurem, ilma et see piiraks riikide kogurahvatulul põhinevate osamaksete prognoositavust; rõhutab, et suurema paindlikkuse ja reageerimissuutlikkusega mitmeaastane finantsraamistik nõuab väiksema tõenäosusega olulist muutmist;

Pikaajaline eelarve, mis keskendub rohkem tulemustele

109. rõhutab, et mõju maksimeerimiseks on hädavajalik, et järgmise mitmeaastase finantsraamistiku raames tehtavad kulutused oleksid palju rangemalt kooskõlas liidu strateegiliste poliitikaeesmärkidega ja et neid koordineeritaks paremini riiklikul tasandil tehtavate kulutustega; rõhutab, et konsulteerimine piirkondlike ja kohalike

ametiasutustega on omakorda väga oluline, et hõlbustada juurdepääsu rahastamisele ja tagada see, et liidu toetus vastaks vahendite lõplike saajate tegelikele vajadustele ja tooks inimestele käegakatsutavat kasu; rõhutab, kui oluline on tehniline abi rakendusasutustele, et aidata tagada õigeaegne rakendamine, investeeringute täiendavus ja seega maksimaalne mõju;

110. rõhutab, et liidu ja liikmesriikide kulutuste tulemusliku koordineerimise toetamiseks kavandab komisjon uut lihtsat juhtimismehhanismi, mille eesmärk on tugevdada seost poliitika üldise koordineerimise ja ELi eelarve vahel; nõuab, et Euroopa Parlamendil oleks igas koordineerimis- või juhtimismehhanismis täielik otsustusroll;
111. on seisukohal, et taaste- ja vastupidavusrahastu, mis keskendub tulemuslikkusele ning reformide ja investeeringute ning eelarvetoetuse vahelistele seostele, on aidanud hoogustada riiklikke investeeringuid ja reforme, mida muidu ei oleks tehtud;
112. toonitab, et taaste- ja vastupidavusrahastu võib aidata anda teavet liidu kulutuste tegemise kohta eelarve jagatud täitmise raames; tuletab siiski meelde, et taaste- ja vastupidavusrahastu loomises lepiti kokku väga spetsiifilises COVID-19 pandeemia kontekstis ja seetõttu ei saa seda tulevaste investeeringuprogrammide loomisel etaloniks võtta;
113. juhib tähelepanu, et kulutused eelarve jagatud täitmise korral järgmise mitmeaastase finantsraamistiku raames peavad hõlmama piirkondlikke ja kohalikke omavalitsusi ning kõiki asjaomaseid sidusrühmi kavandamisest kuni tulemuste saavutamiseni, kasutades kohapõhist ja mitmetasandilist valitsemist kooskõlas täiustatud partnerluspõhimõttega, tagama investeerimisprojektide piiriülese Euroopa mõõtme ning keskenduma pigem tulemustele ja mõjule kui väljunditele, kehtestades mõõdetavad tulemusnäitajad, tagades asjakohaste andmete kättesaadavuse ning panustades programmide kavandamisse ja kohandamisse;
114. rõhutab, et kulutuste kavandamisel eelarve jagatud täitmise korral järgmise mitmeaastase finantsraamistiku raames tuleb kaitsta Euroopa Parlamendi rolli seadusandja, eelarvepädeva institutsiooni ja eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutava institutsioonina ning täitevvõimu vastutusele võtjana, kehtestades ranged aruandlusmehhanismid ja tagades täieliku läbipaistvuse liidu vahendite lõplike saajate või vahendite saajate rühmade suhtes koostalitlusvõimelise süsteemi kaudu, mis võimaldab rahavoogusid ja projektide edenemist tulemuslikult jälgida;
115. on seisukohal, et komisjoni kavandatud lähenemisviis „üks riiklik kava liikmesriigi kohta“ ei ole kooskõlas eespool esitatud põhimõtetega ega saa olla eelarve jagatud täitmise aluseks pärast 2027. aastat; tuletab sellega seoses meelde, et ELi toimimise lepingu artikli 175 kohaselt peab liit andma toetust põllumajandus-, piirkondlike ja sotsiaalkulutuste vahendite kaudu;

Pikaajaline eelarve kohustuste kestliku haldamisega

116. tuletab meelde, et Euroopa Parlament on väga kindlalt vastu sellele, et NGEU laenukasutuse kulutuste tagasimaksmisele kehtestatakse mitmeaastase finantsraamistiku rubriigis ülempiir, kuna need kulud sõltuvad turutingimustest, mida mõjutavad välised tegurid ja mis on seega oma olemuselt volatiilsed, ning laenukasutuse kulutuste tagasimaksmine on kaalutusõigusega juriidiline kohustus; rõhutab, et uute omavahendite kasutuselevõtmine on vajalik ka selleks, et tulevased põlvkonnad ei peaks kandma varasemate võlgadega seotud koormust;
117. taunib asjaolu, et praeguse struktuuri kohaselt ja hoolimata kolme institutsiooni ühisavaldusest, mis on osa 2020. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kokkuleppest ja mille kohaselt NGEU rahastamiskulude katmiseks tehtavate kuludega püütakse mitte kärpida programme ja rahalisi vahendeid, on peamiste liidu programmide rahastamine ja erivahendite jaoks kättesaadavad vahendid isegi pärast mitmeaastase finantsraamistiku muutmist järsu inflatsiooni ja kasvavate intressimäärade tingimustes konkureerinud NGEU laenukasutuse kulutuste tagasimaksetega; tuletab meelde, et NGEU laenukasutuse kulutustest tulenev surve eelarvele oli mitmeaastase finantsraamistiku muutmisel juhtprogrammide kärpete peamine tegur;
118. toonitab, et seni on liidu eelarvest olnud vaja maksta üksnes NGEUga seotud intresse ning alates 2028. aastast tuleb eelarvest hakata tagasi maksta ka põhisummat; rõhutab, et komisjoni hinnangul on NGEU põhisumma ja intressimaksete prognoositav kogukulu alates 2028. aastast ligikaudu 25–30 miljardit eurot aastas, mis vastab 15–20 %-le 2025. aasta eelarve maksete assigneeringutest;
119. tunnistab, et kuigi NGEU laenukasutuse kulutused on järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ajal stabiilsemad, kuna võlakirjad on juba emitteeritud, mõjutab täpne tagasimakseprofiil intressitaset ja seega volatiilsuse määra; nõuab seetõttu, et kõiki kulusid, mis on seotud liidu eelarvest tagatud laenude või eelarvelise varuga, käsitletaks mitmeaastase finantsraamistiku struktuuris ELi programmidele ette nähtud assigneeringutest eraldi;

120. juhib sellega seoses tähelepanu järjest ulatuslikumatele nõuetele, et liidu eelarve toimiks makromajandusliku finantsabi kaudu antava liidu olulise toetuse ja seonduvate riskide tagatisena; rõhutab, et kohustuste täitmata jätmise või riiklike tagatiste tühistamise korral tagatakse liidu eelarvest lõppkokkuvõttes kõik makromajandusliku finantsabi laenud ning seetõttu kaasnevad sellega märkimisväärsed ja olemuslikult ettearvamatud tingimuslikud kohustused, eelkõige seoses Ukrainaga;
121. kutsub seetõttu komisjoni üles kavandama usaldusväärset ja püsivat struktuuri, mis võimaldab kõigi kaalutusõigusega kulude ja kohustuste kestlikku haldamist ning millega säilitatakse täielikult liidu programmid ning eelarve paindlikkus ja reageerimisvõime;

Pikaajaline eelarve, mis sisaldab piisavaid vahendeid ja mida rahastatakse kestlikult

122. toonitab, et nagu eespool kirjeldatud, on 2027. aasta järgsed eelarvevajadused märkimisväärselt suuremad kui 2021.–2027. aasta mitmeaastasele finantsraamistikule eraldatud summad ning ühtlasi tuleb eelarvest katta ka laenukasutuse kulud ja võlamaksed; nõuab seetõttu, et järgmise mitmeaastase finantsraamistiku jaoks eraldataks perioodiga 2021–2027 võrreldes märkimisväärselt suuremad vahendid, loobudes ajalooliselt väljakujunenud, enda kehtestatud piiravast tasemest, mis on 1 % kogurahvatulust ja mis on takistanud liidul oma eesmärgi täitmast ning jätnud liidu ilma võimest reageerida kriisidele ja kohaneda tekkivate vajadustega;
123. on seisukohal, et tuleks uurida kõiki vahendeid, et anda liidule ressursid kooskõlas liidu prioriteetide ja kindlakstehtud vajadustega; on sellega seoses seisukohal, et ühine laenuvõtmine ELi võlakirjade emiteerimise kaudu on otstarbekas võimalus tagada liidule piisavad vahendid, millega reageerida teravatele kogu liitu hõlmavatele kriisidele, nagu jätkuv kriis julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas;
124. kordab, et liidu eelarve jaoks on vaja kestlikku ja vastupidavat tulu; juhib tähelepanu õiguslikult siduvale tegevuskavale uute omavahendite kasutusele võtmiseks institutsioonidevahelises kokkuleppes, milles Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kohustused kaasama piisavad uued omavahendid, et katta vähemalt NGEU võlamaksed; rõhutab, et üldiselt peaks uute omavahendite kogum olema õiglane, seotud liidu laiemate poliitiliste eesmärkidega ning selles tuleks leppida kokku õigeaegselt ja piisavas mahus, et täita suurenenud eelarvevajadusi;
125. tuletab meelde, et Euroopa Parlament toetab komisjoni muudetud ettepanekut omavahendite süsteemi kohta; väljendab suurt muret selle pärast, et nõukogu ei ole omavahendite süsteemi asjus teinud ühtegi edusammu; kutsub nõukogu üles seda ettepanekut kiiremas korras vastu võtma; nõuab tungival, et komisjon teeks kõik endast oleneva, et vastuvõtmisprotsessi toetada;
126. kutsub ühtlasi komisjoni üles jätkuvalt pingutama, et teha kindlaks täiendavad uuenduslikud ja tõelised uued omavahendid ja muud tuluallikad lisaks neile, mis on sätestatud institutsioonidevahelises kokkuleppes; rõhutab, et uued omavahendid on olulised mitte ainult NGEU laenude tagasimaksmise võimaldamiseks, vaid ka selleks, et tagada liidu vahendid suuremate kulutuste katmiseks;
127. kutsub komisjoni üles koostama ajakohastatud eelarve, milles keskendutakse uutele kulutustele ja mis on ajendatud vajadusest õigluse, suurema lihtsustamise, väiksema halduskoormuse ja suurema läbipaistvuse järele, sealhulgas tulude poolel; toonitab, et praegused tagasimaksed ja korrigeerimised aeguvad automaatselt praeguse mitmeaastase finantsraamistiku lõpus;
128. väljendab heameelt finantsmääruse uuesti sõnastatud versioonis tehtud otsuse üle käsitleda negatiivse tuluna kolmandatele isikutele tasumisele kuuluvaid kõiki intresse või muid tasusid, mis on seotud trahvide, muude rahaliste karistuste või sanktsioonide summadega, mille Euroopa Kohus on tühistanud või mida ta on vähendanud; tuletab meelde, et seda lahendust ei saa kasutada pärast 31. detsembrit 2027; kutsub komisjoni üles esitama järgmise mitmeaastase finantsraamistiku jaoks lõpliku lahenduse, millega saavutatakse sama eesmärk – hoida ära eelarve kulude poolele tekkivat mõju;

Pikaajaline eelarve, mis põhineb tihedal institutsioonidevahelisel koostööl

129. rõhutab, et Euroopa Parlament kavatseb täielikult kasutada oma aluslepingutest tulenevaid õigusi seadusandja, eelarvepädeva institutsiooni ja eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutava institutsioonina;

130. tuleb meelde, et nõue, et komisjon, nõukogu ja Euroopa Parlament teeksid tihedat institutsioonidevahelist koostööd alates mitmeaastase finantsraamistiku kavandamise varasest etapist kuni selle lõpliku vastuvõtmiseni, on sätestatud aluslepingutes ja seda on üksikasjalikumalt kirjeldatud institutsioonidevahelises kokkuleppes;
131. rõhutab Euroopa Parlamendi võetud kohustust täita täielikult oma rolli kogu protsessi vältel; on veendunud, et mitmeaastane finantsraamistik peaks olema suunatud alt üles ja põhinema sidusrühmade ulatuslikul kaasamisel; rõhutab ühtlasi, et mitmeaastast finantsraamistikku käsitlevate ettepanekute esitamise eel on kolme institutsiooni vahel vaja pidada strateegilist dialoogi;
132. kutsub komisjoni üles pakkuma algusest peale välja praktilise korra, millega tagatakse koostöö ja tõelised läbirääkimised; juhib eelkõige tähelepanu sellele, kui oluline on korraldada vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 324 Euroopa Parlamendi presidendi, nõukogu eesistuja ning komisjoni presidendi kohtumisi juhul, kui need võivad edusammudele kaasa aidata, ning nõuab, et komisjon tuleks järele, kui Euroopa Parlament selliseid kohtumisi taotleb; tuleb komisjonile meelde kohustust anda Euroopa Parlamendile teavet võrdsetel alustel nõukoguga, kuna nad on mõlemad eelarvepädevad institutsioonid ja mitmeaastase finantsraamistikuga seotud alusaktide kaasseadusandjad;
133. tuleb meelde, et institutsioonidevahelises kokkuleppes on konkreetselt ette nähtud, et Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon „püüavad [...] määrata kindlaks [...] koostöö ja dialoogi erikorra“; rõhutab, et institutsioonidevahelise kokkuleppe koostöösätteid, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu korrapäraseid kohtumised, on üksnes miinimum ning ELi toimimise lepingu artikli 312 lõikes 5 sätestatud põhimõtte (mille kohaselt võetakse kõik vajalikud meetmed uue mitmeaastase finantsraamistiku vastuvõtmise hõlbustamiseks) rakendamiseks on vaja teha palju enamat; kutsub seetõttu nõukogu järjestikuseid eesistujariike üles austama mitte ainult aluslepingute sõnastust, vaid ka nende mõtet;
134. tuleb meelde, et mitmeaastase finantsraamistiku määruse ja sellega seotud õigusaktide (aastateks 2014–2020 ja 2021–2027) hilinevad vastuvõtmised tõi kaasa märkimisväärsed viivitused, mis takistasid ELi programmide nõuetekohast rakendamist; nõuab seetõttu kindlalt, et tehtaks kõik võimalik, et tagada tulevase mitmeaastase finantsraamistiku paketi õigeaegne vastuvõtmine;
135. ootab, et komisjon esitaks mitmeaastase finantsraamistiku ettepanekute paketi raames uue institutsioonidevahelise kokkuleppe, mis oleks kooskõlas uue eelarve ees seisva tegeliku olukorraga, sealhulgas tingimuslike kohustuste haldamisega; rõhutab, et finantsmääruse muudatused, mis on vajalikud uue mitmeaastase finantsraamistikuga kooskõla saavutamiseks, peaksid jõustuma mitmeaastase finantsraamistiku määrusega samal ajal;

◦
◦ ◦

136. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.